

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca na celi polji, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVI.

V Ljubljani 10. maliga travna 1863.

List 11.

Velikanoč.

Glej, na križ razpeto Božje Jagnje
Mertvo za nas svojo glavo nagne.
Kar so prvi starši pregrešili,
Popravi Jezus mili.

Dva moza Telo sta s križa snela,
Mati žalostna Ga je objela.
Žalostna Ga v skalo položila,
In kamen privarila.

Tretji dan, ko zora se napoči,
Terda kala naglo se razpoči.
Jezus Kristus živ iz groba pride,
Čuvaje strah obide.

Oh, kak svetijo se Njemu rane,
Ki so zavolj nas Mu bile dane!
V Jožefovim vertu se spreha,
Čast Božja Ga obdaja.

Magdalena Ga nar perva vidi,
Nji prikaže se Gospod premili:
Ona pade precej na kolena,
Presrečna Magdalena.

Tud' k apostelnam na zvečer pride,
Ko Ga vidijo, jih strah obide.
Jim razkaže svoje svete rane,
Tolazi vse skup zbrane.

Smert zveličar čudno je premagal,
Torej tud' nam enkrat bo pomagal.
De tud' mi, ki v grobih bomo spali,
Resnično bomo vstali.

Ant. Namre.

Marija — nebeška cvetlica.

Cveté cvetlica ena,
Se nikdar ne ospé.
Lepó kot ta nobena
Cvetlica ne cveté.

Vsuši si kmal solzico
Prežalostno okó,
Če vgléda to cvetlico,
Visoko čez nebo.

Cvetlica ta preblaga
Presladko ima ime,
Marija! mila, draga,
Tak imenuje se.

Hči svetiga Očeta,
Mat' Božjiga Sinu,
Nevesta čista, sveta
Je Duhu svetimu.

Čistejši in svetejši
Se bilo ni stvari,
Sladčice ne sladkejši,
Kar revni svet stoji.

Nebeška ta cvetlica
Prečudna je zares,
Ker ona je kraljica
Vse zemlje in nebes.

Zares, cvetlice take
Vesoljni nima svet,
Visoko nad oblake
Je rajski limbar vzel.

Oj bodi mi česena,
Cvetlica rajska Ti!
Tak lepa pač nobena
Na svet' se ne dobi.

Prikaži, oj cvetlica,
Tud' mojim se očem!
Naj skoraj, o Devica,
Tud' jest Te gledat grem!

Ant. Namre.

Lažnjivi preroki.

II.

Aposteljni Gospodovi v svojih neprecenljivih listih pogostoma napovedujejo, de bodo se zapeljivci prikazovali ob vsih, posebno v poslednjih časih, in bodo ljudi zvičajno slepili in zapeljevali: torej skerbno zoper nje svarijo, in de bi se ljudje zamogli pred njimi varovati, jih tako z živimi barvami znamenjajo, kakor de bi ravno dandanasnje zapeljivce in lažnjive učitelje popisovali. Se tega prepričati, ni nič družiga treba, kakor le z enim očesom na zdanje pohujstljivce, zapeljivce in lažnjike pogledati, z drugim pa, kak aposteljski list prav zvesto brati. N. pr.

Sv. Pavel piše v 2. listu do Timoteja (3, 1—9) tako: „To pa vedi, de bodo poslednje dni prišli nevarni časi. Bodo ljudje sebe ljubijoči, lakomni, napuhneni, prevzetni, preklinjavci, staršem nepokorni, nehvaležni, hudobni, brez ljubezni, nepokojni, obrekovavci, nečisti, neusmiljeni, brez dobrotljivosti, izdajavci, prederzni, napihnjeni, kateri bodo sladnost bolj ljubili, kot Boga, kateri imajo sicer podobo pobožnosti, njeno moč pa tajé (se po zunanje pobožne hlinijo, pa so hinavci). . . Kakor sta se Janez in Mambrez (glavarja egiptovskih vrazarjev) ustavljala Mojzesu, tako se tudi ti ustavljajo resnici, ljudje popačeniga serca, zaveržljivi, kar zadeva vero.“

Ti zapeljivci so ljubijoči sami sebe, to je, ne vprasajo, kaj ljubezen do Boga in bližnjiga tirja, ampak le sami nase gledajo, vse le na-se vlečejo, neki svoj prav hočejo imeti, le svojiga dobička, svoje zločnosti iščejo. . .

„Božje kraljestvo,“ pravi sv. Avgustin (lib. I. de civ. Dei), se prične v ljubezni do Boga in raste do sovraštva samega sebe. Satanovo kraljestvo se pa začne v ljubezni samiga sebe in raste do sovraštva Boga zaničevaje bližnjiga. — Ali ni sadanji svet poln tacih sebeljubov — „lakomnih denarja in casti, bahačev in prevzetnih,“ le sebe in svoje čez vse čislajočih preklinjavcev, ki druge zmerjajo, jim gerde perimke dajo. Taki preklinjavci so tisti, kateri mašnike Gospodove z zaničljivimi primki, ki jih nočemo ponavljati (*), katoličane z nevedneži, neumneži, ultramontani . . . pitajo? Staršem neuhogljevih, nehvaležnih, hudobnih, neusmi-

*) Prohdolor, istud vocabulum tritum et praeaburdum e talibus quoque oribus passim auditur et repetitur, quorum quam maxime interesse deberet, ut supprimeretur et oblivioni traderetur.

Vred.

ljenih, nepokojnih, opravljivih, nečistih, nemilostljivih, nedobrotnostnih, izdajavcov, neposajenih, napihnjenih, kateri bolj sladnosti kakor Boga ljubijo, kateri ne gledajo na Boga, in njegove zapovedi prelomljujejo, de svojimu mesu in njegovim željam strežejo, ali kakor ravno ta apostelj Filipljanam (3, 19) piše: „Kterih bog je trebuh, kateri se svoje lastne sramote hvalijo in le zemeljsko umejo,“ ter na nadzemeljsko in večno nič več ne mislijo, in nič ne umejo: takih je res poln svet. — Kterih edini bog je trebuh in njega poželjivost, mi ni treba praviti. Najdeš jih po mestih, terjih in vaseh polne in šumeče kavarnice in pivnice. Priče tega so mesne pojednje in ajdovske pijančevanja o postnih časih, med duhovnimi opravili. Priče tega so čez dalje nesramniši gledaša, plesiša i. t. d. Priče tega so vsi tisti, kateri se s takimi rečmi hvalijo, katerih bi jih moglo sram biti: de se za molitev, post, Božjo službo in ss. zakramente nič ne menijo; de vsega, kar Božje ali cerkvene zapovedi prepovedujejo ali zapovedujejo, storiti ali opustiti za nikakorsien greh nimajo; de nobeniga čez se ne poznajo in ne v Boga in v nič ne verujejo. Kdo mi more tajiti, de se take gorice slišijo, in dostikrat še pišejo in berejo v brezbožnih časnikih in knjigah lažljivih prerokov in dušomorivcov *).

Kratki katekizem v vprašanjih in odgovorih za Ljudske šole i. d.

Kako je vendar to, da ima naš mali katekizem toliko neslovenskih oblik in izrazov slovenščini zapernih. Solske knjige, posebno pa katekizmi in molitvene bukvice naj bojo v vsakem obziru izgledne, kajti one so prva in najsplošnejši omika za ljudstvo, in vsak vč, koliko neslovenskine in slovniških pogreškov so ravno katekizmi med ljudstvo zatrosili. Lepoglasen jezik in pravilni slovniški izrazi nikjer ne ne pokazé in so, kakor pobožnost, za vse dobri; beseda gladko tekoča ložej pot do serca najde, in tvarina, ki se otrokom le s težavo in silo, in zraven še v neprijetni obliki v glavo vtépa, se nikakor serca tako živo prijeti ne more **). Ali čutiti je, kakor da bi se nam bile nemškutarske oblike tako v meso in kri vrasle, da mislimo Bogu se zameriti, ako se pri molitvicah: postavim pri „gri-vengi“ nemškega besednega reda ne deržimo. Ne mislim pa grajati besed občno navadnih, kakoršnih ne kaže ovreci, ker se jih je ljudstvo sploh prijeló, ampak namerjam le na nekatere neslovenske oblike. Zamenovaje te z oblikami pravilnimi bi jedra v stavku nikakor ne spremenili, otroci bi se pa resnice kersanske vere z njimi povedane potem ložej naučili, ker vsak, ki se vkarja s podučevanjem mladino ali sploh prostega ljudstva, dobro vč, v kako tesni zvezi ste si oblika in razumevnost, in kako da večkrat napéni izraz zavira razumevanje. Pravila jezične so tudi, bi rekel, ljudstvu prirašene, kajti otrok mi ponavlja besede katekizma ... „kterim bote grehe odpustili“ ... skor vselej: „kterim bote grehe odpusali“ ...; tako tudi drugod. Veliko nepravilnih izrazov se nahaja, posebno v nauku od ss. zakramentov, in tam so se posebno zaperni, ker otroci se morajo nauk od ss. zakramentov z besedami katekizma naučiti, primanjkuje jim lastnih izrazov, pa sej jih ne gre tukaj rabiti. Neslovenske oblike se potem vsestransko razširjajo.

Naj smém spregovoriti tudi nekoliko o zapopadku ali obsegu katekizmov. Svojih misel nikomur ne vsilujem, zvedeni gospodje bodo to že vedili prenojevali. Obseg tega katekizma se mi zdi v marsikterih rečeh preveč stlačen in za otročji um previsok. Otrokom je le treba kratke vprašanja zastavljati.

Na 10. strani ste vprašani: Kakšen je bil stan prvih človekov pred grehom, — kakšen po grehu? Ali bi se ne dalo to drugači in za otroke bolj razumljivo povedati? Vprašanje kaj so preroki prerokovali od obljubljenega Odrešenika? je vendar malo predolgo; in otrok, pripovedovaje prerokbe, misli da razklada Jezusovo življenje. Pri IV. členu ap. vere je vprašanje: Ali je zamogel Jezus terpeti? Koliko je vendar otrokom treba dopovedovati, preden to vprašanje morejo razumeti. Nauk od sv. maše, rekel bi skorej, je preveč raztresen; iz vsega tega vendar otrok ne dobi zapopadka od daritve, ako ga mu katehet posebno ne razlaga.

Naj bo tega zadosti, častiti bravec si lahko sam poiše takih vprašanj, in lahko prenojeuje.

Ali dober, v resnici dober katekizem spisati, to ni kaj majhna naloga.

Imamo pa mi Slovenci izverstno spisan katekizem, ki spolnuje vse pogoje dobrega katekizma; poterdilo ga je tudi visoko častito ljubljansko škofijstvo. Ali se je že vpeljal v šole, za ktere je bil spisan, tega res ne vém, želim pa po svojih mislih, da bi se ne vpeljal samo po srednjih šolah, ampak tudi po ljudskih. Skušen katehet, ki mladino dobro pozná, bi vedil iz tega katekizma tudi za nižji razrede odbrati primerne tvarine, za višji razred ali pa za nedeljsko šolo je pa tako izversten, da skorej ni treba boljšega iskati. V njem najde tudi učni dosti podučnega za versko prepričanje; po svoji pisavi je razumljivo pa tudi prostemu bravecu. V tem katekizmu se najdejo poodčeno Zveličarjeve besede: Nisem prišel prerokov in postav ovračat. Sicer je tudi Šusterjevo sveto pismo stare zaveze, ki je sedaj vpeljano v šole, izverstno v tem obziru. Obljuba v prihodnjega Odrešenika po očakih in prerokih je posebno lepo povsod izpeljana i. d. Kaj takega je kaj potrebno za sedanji čas, ko hoče napéna in spridena učenost vso zgodovinsko in razodeto vero utajiti.

Vendar nov katekizem vpeljati morebiti ni tako lahko, kakor vpeljevanje družih novih šolskih knjig, posebno ker ni še zdavnej, kar je ta katekizem sploh obveljal. Pričakovati se pa vendar le zamore, da se bodo pri novem natisu malega katekizma slovniški pogreški popravili, in nekatere reči drugače povedale, kajti učenje bi se potem takem otrokom veliko zlažsalo. Ščasoma bi se pa vendar le zamogel Lesarjev *) katekizem v šole spraviti. Menda bi ne bilo napéno?!

Rekel bo pa marsikdo: Vse podučevanje v katekizmu ljudstva ne bo zboljšalo; ljudstvo ne bo čedniši ali pravnejši, če ravno celi katekizem iz glave zná. Res, da suho podučevanje ne bo tega storilo. Katekizem se pa tudi nikjer, to se sme skorej gotovo reči, kar po tlačansko ne obdeluje. Vprašam le, koliko bi bilo pa še huje, ko bi se ljudstvo tako skerbno po šolah ne podučevalo. Nevednost je kosata mati hudobije. Kolikor bolj svet napreduje v svetni učenosti, toliko skerbneje mora se podučevati v večnih resnicah, ker človek ni vstvarjen le za ta svet; in kolikor bolj starši opušajo to dolžnost, toliko bolj se mora skrbeti po šolah za kersansko odgojenje. Nekaj bo že teknilo. Živa beseda se vsikdar bolje serca prime, kot mervta čerka, in naj boljši podučevanje v kersanskem nauku bi imenoval tisto, ktero otrokom resnice kersanske vere od ust do ust razlaga; beseda se pri njih v duhovni živež spremeni. In tako tudi ravnajo nekteri gg. katehetje. Otroci v njih šoli

*) Z zadovoljnostjo se mora spoznati, de naša vlada v tacih rečeh ni vneurna. V poslednji naredbi e. k. deželne sodnije na Dunaji zastran prepovedanih bukev in spisov od 9. susca 1863 je nar več tacih bukev imenovanih in prepovedanih, ki so zoper očitno pravnost § 516.

Vr.

**) Kaj pa hočemo se le reči, ako se tvarina, ki se ima serca prijeti, razklada v ptujem jeziku?

Pis.

*) Tudi v tem katekizmu bi bile nekatere zastarane reči bolj v slovensko obleko predjati, vendar le redke.

Pis.

se kaj malo keršanskega nauka iz katekizma učé, pa vendar tako živo odgovarjajo s svojimi besedami, da se jim vidi, kako so reč do dobrega razumeli. *) Ali je pa to povsod, pa vsakemu mogoče?

Takšni učeniki (katehetje) so redko vsejani, da bi povsod pravo zadeli, eni previsoko, drugi prenizko segajo. In če je veliko otrok v šoli, je tudi skorej nemogoče, ker v sleherni šoli je več otrok slabo po duhu obdarovanih memo brihtnih. Tedaj kaže nar boljše, da se otrokom katekizem razlaga in se jim potlej naloži, da se ga iz šolskih bukvic po besedi naučé. Zato bi pa želeli katekizma v vsakem obziru izglednega, kakor smo poprej omenili.

Pisane so pa te verstice ne iz nečimernosti, temuč iz prepričanja. Naj jih veljavni gospodje nikar preojstro ne presojujejo.

J. J.

Scet.

Da bo stavljeno poslopje na vse strani zadostovalo, treba je, da se mu poskerbi terden, nepremakljiv temelj, skladen vklad; treba je, strinja da se popolnoma z naménom, ki ga z njim lastnik ima, da so izbe in drugi prostori zračni in zdravi, da se ne rabi nikakoršno gradivo, katero bi močilo in stavbo tako ali tako kvarilo; treba je, da je zidano od znotraj in od zunaj in uravnano vse tudi okusno, in sploh veljavni stavbni umetnosti primerjeno. Oko naj se raduje nad delom, poterdjuje in hvali pa naj ga tudi zvedenost in razumnost.

Omenivši pa to, ne mislimo govoriti o zidarji in tesarii, o stavstvu ko takem, temveč omeniti smo hotli le nekaj vodil, katerih prezreti ne sme nikdo, kateri se peti s slovensko in njeoliko, ter izdeluje in zveršuje znanstveno stavbo, sklad jezika slovenskega in domovje omike.

Slovenska izvila se je in pričela v starih, nekdanjih časih, ter se vzdignila ko terdna, močna, pa tudi krasno in umetno sestavljena slovniška stavba. Tla, iz katerih se je razpletla, vklad, na katerem stoji, pa tudi vzor, po katerem se je razvetila, vojena od svojih posebnih lastej, pa je staroslovenska, in ta tedaj temelj, ki je nepremakljiv, gradivo, ki je za omenjeno stavbo popolnoma pripravno, in izgled, po katerem le se more vse primerno, umetno in krasno izvršiti.

Duh je zburjen in se ne da več v poprejšnje spanje zazibati. Njegovega čuječega delavnega življenja tirja pa tudi resnični blagor naroda našega in narodov drugih, kakor tudi pravi blagor celega cesarstva. Duh narodni je zburjen, več ne spi in ne dremle; Slovenija veselo hodi zala in draga po svoji domaći ter budi otroke svoje k zavednosti in k izdelovanju, likanju in zveršenju domovja slovniškega, jezika slovenskega. Vse se giblje in ziblje, vse se podvzuje in trudi, klicu majke Slovenije pokorno, storiti svojo dolžnost in k zveršitvi slavnega dela po zmoglosti pripomoči. Veselo in živo to gibanje bilo bi pa še veselje, ko bi se držali delavci vsi prave poti, ter bi nosili gradivo primerno, in ga likali in vloževali po načinu ti stavbi pristojnem.

Pa to se ne godi povsod in vselej. So, kateri se vse preveč bojé novih oblik, in drugi, katerim jih nikoli zadosti ni, tretji se nekako vse preveč natanko derže pravil, ko da bi ne bilo izjem, in le majhno število jih je, ki hodijo

pravo pot in delajo po pravem načinu. Ti možje ne zabijo vira slovenske, toraj jim je staroslovenska tudi vodilo; nikdar ne preziró lastnij, slovensini posebnih, se derže sicer vestno pravil, pa vedó tudi za izjeme, in ne zametujejo lahkovoljno in svojeglavno rabe in pisave že udomačene in v zadevi oči in sluha opravičene; niso „puristi“, da bi vse neslovensko siloma iztrebiti hotli, temveč prijazno obderže tudi tujke, ako so se udomačile, po slovensini zvergle, in niso lepoglasju protivke, v tem ko vse drugo tuje, kaj pa da zavržejo. Oni išejo gradiva tudi pri svojih slovniških sosedih na jugu, pa tudi pri Severoslovanih, in ga porabijo tudi, kolikor je ravno treba, in kolikor se z lastnijami slovensini posebnimi sovjeja. Sploh, ti možje hodijo pravo pot, se derže pravega načina, skerbe in se trudijo, da bi sklad jezika, da bi slovensino ko slovniško stavbo, ko prijazno in milo, pa tudi narodu v blagor služivno znanstveno domovje časoma tako dodelali, da bi se v njem veselo in srečno narod slovenski izobraževal in likal, pa tudi bližal, kolikor toliko, bratom na jugu, vendar brez zgube posebnost, ki so slovensini lastne. Jezik mora biti slovenski, čist in lep, kakoršen je že sam po sebi, ker le takega poprijelo se bo ljudstvo, le v takem izobraziti zamore se narod. Medsebojno, pametno prijenzvanje v nebiestnih rečeh in razposojevanje čistega, slovanskega blaga med sabo naj nas bliža in brati z Jugoslaveni in naj polajšuje vzajemno porazumenje, knjižnega jezika pa za vse oktroirati ne gre, prepustiti se mora preimenitna ta reč času in razvevnanju slovanstva.

Je pa dolžnost jezika slovenscem in sploh pisateljem slovenskim slovensino piliti, likati, bogatiti in za njeno pravo in veljavno zveršitev in oliko skerbeti, jo pospeševati, z vednim ozirom na staroslovensino, na posebnosti ki so slovensini lastne, na udomačeno in opravičeno rabo, na Jugoslaveni in na Slovane sploh, in ko se to v resnici godi, je s tem sicer že veliko storjenega, pa nikakor še vse ne, ker zabiti ne smemo nikdar, da jezik ni še izobraženost, temveč le pripomoček, kaj pa da, neogibno potreben pripomoček za izobraževanje.

Mogoče je, da zna govoriti čisto in pravilno clovek, ki je sicer bolj nevedin in neobtesan; čisto in pravilno govori tudi izobraženec, pa če on izobraženost zajema iz napetih, lažljivih in zapeljivih ved, je omika taka vsa enaka strupa v lepi zlati ali sreberni posodi. Pij strup, in po tebi je, ali pa si boš zdravje podkopal, in ti ne bo zdatne pomoči, hiral boš ter pred časom zamehl. Mikaj in likaj se, pa na podlagi nekeršanski, in ti boš ves svet in zemeljski, boš suženj svojih strast, teta bo gospodovalo in te zapeljevalo, te motilo in slepilo; v dozdavi svoji boš menil hoditi pot resnice, pa boš hodil pot zmotnjav; pravica bo tvojim krivim zapopadkom v zadevi našega tukajšnjega bivanja in peklica primerna, in ljubezen ti le znana ko grjusna služba Venere, ali pa ko natvorno sočutje, olikano spolno streženje in sebična, poselnina, večkrat grešnim, nagibom strežen vdanost, v tem ko bo duša, v okolišinah takih smertno ranjena in zabljen, hiral in zadnjič žalostno se pogubila. Takšna izobraženost je strup v zlati ali sreberni posodi, in toraj napena, kriva in pogubivna omika.

Omika, izobraženost prava v zvezi z oliko vnanjo, je vednost, in sicer raznoverstna vednost, in pa taka vednost, ki ozir cloveka širi in razprostira, ki uri in bistri um, in blaži in vnema za vse pravo in dobro serce, napeljuje in podbuja voljo k vsemu, kar je veljavno pred pravico in resnico pod vodstvom ljubezni keršanske, ki uri pamet njene omejenosti, ji odkazuje začetnika vse stvaritve, vsegamogočno, večno, nezmerno bitje ter ji prigovarja, jo sili, podvreči se v ponižnosti ko stvar omejena Stvarniku neomejenemu, neskončenemu; tedaj izobraženost je vednost, ki bogati cloveka pri spodobni zunanji omiki z raznoverstnimi vedami in umetnijami, ki serce varuje napuha in dela

*) Via media via aurea; v sredi je v zlati skledi ... Ako se otrok potrebnih reči čvrsto tudi iz glave ne nauči, nima kaj seboj na pot življenja vzeti. Božja beseda ima moč, nauki, ki jih ima clovek v spominu, so kakor voljno maslo, ki se v vse njegove dušne moči hladno razlijejo in cloveku ravnaajo in kermitjo njegove pote, ako je tudi večkrat opomnjen bil, kako da naj jih v djanji spojuje. Pa tudi, ako je kje treba mladosti učenje z jasnim razlaganjem zlojsevat, je to zlasti pri keršanskou neogibno potrebno; cesar se namreč clovek le s prevelikim trudom uči, se mu nehoti nekako primerzi, in ta mraznost se mu le počasi zopet ogreje.

vernega, ki vodi dušne moči vse in jih napeljuje, naj bi duša razsvitljena gospodovala, truplo pa ji v vsi spodobnosti služilo, človek ves pa v tem, ko časno srečin biti zahteva, naj bi s tem manj srečo večnosti ponemaril. Človek po stanu znanstveno odgojen z zunanjo potrebno oliko in z blagim srcem, v katerem čista in verna ljubezen le eveté in se djansko v družbi s pravico in resnico v časni in večni blagor človeški tudi od zunaj naznanja, je zares blag in izobražen človek, in take izobraženosti je zahtevati nam, ker vsa druga omika, omika brez Boga, je prazna in puhla, pa tudi v očeh vernega človeka žalostna, in ne sreča ampak nesreča.

Cvetlice v zlati ali sreberni, lepi posodi, raznobarvane in prijetno dišeče, razveseljujejo oko, in jedila na čistih svetlih krožnikih in v enakih skledah diše in se prilgajo vse bolj, ko v posodah lesenih ali celo še nesnaznih, ko pa strup v nar lepši posodi le smert učini. Podajaj narodu v lepi, olikani in spiljeni besedi lažnjive in goljufne vednosti, reči pohujsljive in keršanske čednosti tlačivne ali celo zasmehovavne, in ti boš pot nakopoval k duhovnemu barbarstvu, ob enem pa tudi resnično omiko pokopal; to je: spodrivala na ti poti bo laž resnico, spodrivala bo časnost večnost, truplo dušo in duh svetá Stvarnika in Boga. Na ti poti jemlje se človeku zavednost poglobitve njegove namembe, skončnega njegovega poklica; človek se obropa visoke vrednosti njegove, ter se preslepi in spremeni v stvar vso časno, telesno, poželjivo in strastno, ki pozná le sebe, svoje čutne slasti in svoj minljivi dobiček brez svetih večno veljavnih namenov; ki le sebe moli in časti, in to, kar ji služi v njen dozdevni, pa golufni prid, ter živi, da si tudi morda visoko učen in olikan mož, vender ves nevedin in zarobljen, ker živi v moti in zmoti brez blagega zdatno osrečevavnega нравnega čuvstva, ki izvira edino le iz studenca vse resnice, iz keršanstva. In na keršanstva operati se mora izobraževanje slovenskega naroda, da bo res v svoj pravi blagor mikan in likan.

Pri napredovanju takega izobraževanja obmolkniti bodo mogli vsi nasprotniki naši, ter spoznati čedalje bolj, da je naša prava reč, njih pa neprava, zlegopodna in krivična. Kakor Solon, ki ni dal postave v zadevi očetomorstva, mislivši: postava taka dana in razglašena bi to grozovitost prej vzrokovala ko zadrževala; tako mislimo tudi mi ter preptičani bodimo, da izobraženost brezbožna, narodu vcepjena, je narodu ne kje sreča, temveč nesreča in poguba, ne omika ampak spačenost. Iz globočine sreča tedaj, ki za blagor in srečo slovenskega naroda plami, ta svet: Pilite, likajte, bogatite slovenšino, vi pisatelji slovenski! to da ne chostransko, svojeglavno in napeno, ampak z vidnim ozirom na staroslovenšino, na posebnosti, ki so slovenšini lastne, na vdomaceno in opravičeno rabo, na Jugoslavene in na slovane sploh. Ko storite pa to, ko delate in se trudite tako, ne mislite da ste že vse storili, prazna posoda je se majhne koristi, temveč širite v lepi, olikani slovenšini, ko v zlatih posadah, razne lepe in potrebne vednosti med nami; toda te vednosti morajo stati na vkladu keršanskem, ali mu saj nasprotovavne biti ne smejo, ker nikdar pozabiti neoverzljive resnice ne smemo, da vse, kar je keršanstvu nasprotno, je prazno in nečimerno. V—L.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Velikonočno nedeljo popoldne so v stoljni cerkvi pridigali mil. škof v slovenskem jeziku. Stoljnica je bila vsa natičena poslušavcov.

Iz Ljubljane. Ze smo enkrat omenili zastran Smarnice, de bi radi napravili nekako „domorodne“, in prosimo, kjer imajo ali zaznamnjane in spisane, ali pa v spominu, kaké posebne milosti, ki so jih verni na prošnje presvete Marije D. od Boga prejeli, ali kdaj ali zdaj; naj

bi nam enake reči v previdno porabo in spodbudo vernikov zročiti blagovolili. Dobili smo te dni od ene strani dokumente velike vrednosti (kar se bo o svojim času zvedilo), prosimo pa, kjer se kaj enaciga najde, de naj bi vredništvu „Zg. Danice“ v kratkim se poslalo. Kar je spisov, de se morajo ohraniti, se bodo zvesto nazaj poslali. Prosimo tudi prečastite in spoštovane prijatle, de bi zdaj skoz nekatere tedne hotli naš cerkveni list posebno pridno podpirati s svojimi blagimi spisi in dopisi, ker bo delavnost vredništva z mnogimi drugimi deli močno razcepljena. „Pesem IV.“ zvezek se natiska (do 60 samo smarničnih in Marijnih pesem). „Abuna Soliman“, prelepi slavospev ranje. Nacetu Knobleherju s silo mičnim življenjepisam gre v natis, de le še podoba provikarjevo dobimo z Dunaja. „Smarnice Marije Device“, III. letnik, so natisnjene, kakor je bilo že naznanjeno, in naj bodo za bližnji majnik serčno priporočene. Ravno tako tudi „Večni mečec“, ki je pomnožen v novo natisnjeno in za domače in otroške Smarnice kakor nalaš. Morebiti bomo utegnili prihodnjic več za Smarnice pripravnih del imenovati.

Z Dolenskega. Velehrad, — kdaj? — kdo pojde? Bo li čitavnica vender kaj storila, ali čisto nič? — Med potjo bomo tudi grob nepozabljivega Slomškega obiskali, ali ne? Romali v Marija-Celje? — Na Dunaj, Velehrad, Prago itd. — Kako je pa s papeževu lotrijo? Ali nam nobena duša ne vé povedati, da nismo nič dobili? Ali mar smo kaj? —

Od gorenske strani. Če človek po svetu gre, vendar le marsikaj vidi in zvé; ta primerljaj je bil tudi pri meni, ko sem potoval letos o prijetnih velikonočnih praznicah po nekterih gorenskih krajih, ter se zopet prepričal, da pri naših seljaci ali kmetih veje domoljubni in keršanski duh, ter sem dalje jasno spoznal, da le z zedinjenjem teh dveh more se priti k pravemu namenu, po katerem mogli bi vsi ljudje enakoželjno hrepeneti. Prišedši v Kranj, gnalo me je nekaj skrivnega v ondotno cerkev, češ, da vidim, kako neki pobožni Kranjci vravnujejo sveti grob? Ali zavzeti sem se mogel, ko sem le komaj od dalječ vidil nekaj lučic pomenljivo berlečih, — bližje k svetemu kraju nisem pa nikakor priti mogel, ker, dasiravno je že nebeški obzor migljaj poln svetlih zvezdic, vender je bila cerkev z molečimi prebivavci še čisto napolnjena. Dasi tudi ne vidivši natanko božjega groba, zapustim ves zadovoljen kranjsko cerkev, misleč, kjer so tako pobožni ljudje, je li treba dvomiti o lepi in primerni vravnavi božjega groba? — Dalje grem proti Teržiču, in tu ostanem čez imenovane praznike. Cesar ne morem, da bi pri Teržičanih očitno ne pohvalil, je lepo, zares krasno petje pri službah Božjih. Vidi se, da je nekterim gospodom prav veliko ležeče na poviksanju Božje slave, ker se iz drage volje brezplačilno učé pod vodstvom urnega nekega pevca težkih, izverstnih četveraspjevov za cerkev. Moram reči, da, kar se cerkvenega petja tiče, je Teržič izmed vsih slovenskih fará in tergov gotovo na naj višji stopni izurjenosti; — samo želeli bi še bilo, da se več slovenskih pesem poje, ne pa nemške, katerih prosti kmet kar nič ne ume. Bogu je sicer vse eno, ta ali una beseda, ali vender mislim, da zavoljo enakopravnosti, Bogu in ljudem drage, bilo bi naj bolj, da se dá Bogu, kar je Božjega, cesarju kar je cesarjevega, in narodu, kar je narodovega. Sicer so Teržičani sploh moralni in gostoljubni ljudje. Po noči med veliko saboto in nedeljo razlegale se so velikonočne pesmi po vsem Teržiču, kar je tudi posebne hvale vredno. Po marsikaterih krajih se sliši ta čas kak vrisk in nespodobno vpitje, ali v Teržiču ginjeno mlado in staro, moško in žensko je z združeno močjo pevalo svojemu Zveličarju „Alelujo“, ter spijočim prebivavcem naznanovale nenavadno svetost tega večera. — Tudi spoštovanja vrednemu ondotnemu gospodu fajmostru A. K. se je vidilo, da so vsi navdušeni za sveto reči, ter da svoje ovčice prav po keršanski poti vadijo in

se ne vstrašijo nobenih težav, da se le sveti dan še bolje poslavi. Slava! I. T.

Iz Brežic. V 8. Daničnim listu je bilo oznanjeno, da tridnevna v čast 23 japonskih mučnikov iz reda sv. Franciška, ki so bili lansko binkoštno nedeljo med svetnike prištet, se bode v Brežicah 23. 24. in 25. sušca obhajala. Hvala Bogu! obhajala se je, in pa tako-le: Tiho nedeljo o polni treh popoldne se je slovesnost pričela s sv. križevim potam, potem še le se je rudeče zagrinjalo odmaknilo, s katerim je bila podoba naših spričevalcev pokrita. Bila je pa podoba ravno tista, koja je bila v Ljubljani v velikim altariju pri enaki slovesnosti v očitno počešenje izpostavljena. Ko se zagrinjalo polagoma odvijalo, so oči vseh na veliki altar obrnjene in marsikomu se vroča solzica uterne, ko pred sabo 23 mučencov na križe privezanih, s sulicami prebodeh zagleda. Ko je podoba odkrita in nekoliko luč okoli nje prižganih, stopi na leco tukajšnji začasni samostanski prednik, o. Krotkoslav, in v vvodu svojega govora namen in duhovne dobrote te slovesnosti razlaga, v izpeljavi pa obširno prigodbo naših spričevalcev svete vere pripoveduje in jo, kolikor se da, na naše zadeve obrača. Ponedeljek jutro ob 6. so pridigovali Čateški kaplan, gosp. Kotnik, od našiga cilja in konca, — ob 10. g. Waldeker, fajmošter v Ratečah, od kervaviga in nekervaviga mučeništva, — popoldne ob 3. g. Zabukošek, fajmošter pri sv. Lorencu na Bizeljskim, od smerti; — v torek zjutraj o. Celestin, kapucinski gvardijan v Kerškim, od sodbe, — ob 10. g. Krašović, fajmošter pri sv. Križu blizu Kostanjevice, od pekla, — popoldne g. Rebič, Čateški fajmošter, od nestanovitnosti naše volje v dobrim; — sredo jutro g. Novak, mestni kaplan, od vredniga in nevredniga Obhajila, — ob 10. g. Rath, Fromski fajmošter, od tretjiga reda in od Matere Božje, patrone serafinskiga reda, — popoldne za sklep so pa pridigovali visokočastiti g. Polak, Leskovski dekan, kako prejeta gnado ohraniti, kako greha se varovati. Ravno ta v. č. g. dekan so imeli še pete litanije in so sklenili slovesnost z zahvalno pesmijo.

Vse 3 dni je bila naša cerkev pri pridigah polna, in poslušale so se pazljivo, ker pridigarjem, kakor se jim je vidilo, je šla iz serca tvarina, ktero so obdelovali. Zato smemo pa tudi upati, da to je poslušavcem v serce šlo, kar je pridigarjem iz serca prišlo. Ako tudi je bila vsaki dan tukajšnja frančiškanska cerkev polna, je bila pa zadnji dan tolika stiska in guječa, da stari ljudje ne pomnijo, da bi bili kdej na en dan toliko ljudi v Brežicah vidili, kot jih je bilo zadnji dan semkeje privrelo. Kdor je enkrat v cerkev prišel, ni mogel ven, zato so pa tudi nekteri od 1 zjutrej do 1 čez poldan v cerkvi ostali. Spovednikov je bilo ob delavnikih po 20, zadnji dan pa le 15. Bilo je pa toliko ljudi, da bi jih tudi 50 spovednikov en dopoldan bilo komaj odpravilo. Obhajancev je bilo te 3 dni nad 5000. Zadnji dan se je še po avemariji obhajalo. Zmešnjave, kakor so se nekteri hali, ni bilo nobene, vse se je po redu obneslo. Bog daj, da bi bila ta slovesnost Njemu in novim svetnikom v čast, nam pa v večno zveličanje. O. M.

S Slovenskih goric, 30. sušca. ✠ Od vseh strani je že bilo slišati od pobožnega cerkvenega opravila k časti 23 japonskih mučnikov, ktero opravljajo očetje Franciškevega reda; zakaj li nebi tudi taiste vesele novice ljuba Danica naznanila svojim bravcem iz milega, prijetnega kraja Slovenskih goric? Na prijaznem gatiču stoji zala cerkva sv. Trojice, kde so nekdanj prebivali očetje avguštini in zdaj čez 8 let so tamkej o. frančiškani. Obložena je cerkev sv. Trojice, da reči smem, z lepotami ljube narave; obilno je obdaril preljudi Stvarnik z zemeljskimi dragotami okolice njene. Kamor le oberneš oko, povsod boš vidil kaj lepega, kaj zanimivega. Zelene senožeti, ktere napajajo sreberne vodice malih potočkov, so po eni strani, malo dalje semkaj prijazno pogledujejo skerbno obdelani vinogradi, plodovite njive, in zeleni lesovi pozdravljajo cerkev

sv. Trojice od druge strani. Z višjih in nižjih hribov se prijazno ozirajo bele cerkve, ktere so sozidale marljive roke pobožnih Slovencev. Lepe so okolice sv. Trojice, nič menj lepa je tudi cerkva. Milo pogledujejo trije beli zvoniki nad seboj razpeti višnjevi nebeški obok, svetešno odmevajo čisti glasovi blagoslovljenih zvonov od hriba do hriba, ter napajajo cveteče gaje in rodovite doline z duhom pobožnosti. Tudi znotranjost cerkve je prostrana in krasna. Ne smejo se prezreti lepe stopnice, ktere so bile postavljene z velikimi stroški farmanov in drugih dobrotnikov od steze do cerkve. Poleti pride kaj pobožnega ljudstva semkaj na božjo pot. Sosebno radi priromajo vogerski Slovenci, prebivajoči unkray Mure za Radgono.

Tukaj se je opravljala 25. 26. in 27. sušca imenovana pobožnost. Ze 24. popoldne ob dveh je zvonjenje z vsimi zvonovi naznanilo početek. In kmali je vrelo sila ljudstva pobožnega od vseh strani. Kaj veselo je bilo gledati, da ne radovidnost, ampak pobožnost je verne navdajala. Spovednice so bile obsute z ginjenimi serci; postreglo se je vsem po zmožnosti, ker tudi sosednji gg. duhovniki so prišli na pomoč. — Velika podoba mučnikov božjih je bila postavljena na prvi altar, ki je vidljivo kazala čudovito serčnost in nepremagljivo stanovitnost mučnikov, pa tudi neizrečeno grozovitost nevernikov, kteri so služebnike Božje na križu po krivici umorili. Pač mnogo solza se je uterinilo pred to podobo. Prišli so bili tudi povikšat svetešno preč. gosp. korar dr. Vogrin iz Maribora, ljubček Slovencev, ki so v ti fari rojeni, in svoje Slovence cenijo in ljubijo. Pridigovali so enkrat, in z lepo besedo, ktera imajo popolnoma v oblasti, so mnogo mnogo pripomogli k povzdigi časti Božje. Z njimi so bili prišli tudi gosp. profesor Bohinc, pridren domorodec; pridigovali so dvakrat; beseda Njmu teče sladko, ko mleko. Bog blagoslovi z roso nebeške milosti vse opravila, in dodeli obilno rast vsakemu duhovnemu zernu, ktero se je vsejalo z lece ali v spovednici v sercu pobožnih Slovencev.

Razgled po keršanskem svetu.

V Rimu je k velikonočnim praznikom vrelo toliko ljudi, da so mogli nekteri oditi v Albano, 14 laskih milj od Rima. Angleži in Francozje, ki so prihajali z Neapolitanskega, so pripovedovali, da razdraženje ondi je na najhujši stopnji, in da skorej se pričakuje premet. Neki Anglež je pravil strašne reči, ki jih bo parlamentu razodel. V neki ječi je našel 28 duhovnov brez kake postelje, premalo svetlobe in zraka, terpinčenih od zival, ki dobivajo le o četertkih malo mesa, malo prav revnega živeža druge dni. Nobeden izmed njih ni vidil sodnika, glasno so klicali ne po prostosti, ampak po pravdi.

Sv. Oče Pij IX. v nagovoru 16. sušca omenjajo zračen Italije tudi nesrečno republiko Mexiko, v kteri so skorej vsi višji pastirji, od svojih čed ločeni in v pregnanstvo odgnani, v Rim prišli. Obetajo, da bodo te silno velike škofije v več škofij razdelili, ter eno škofijo v nadškofijo povzdignili, sedem pa novih napravili. Tudi so sklenili več poljskim škofijam, ki so nekaj že davno osirotene, pastirje dati. Z republikama San-Salvador in Nikaragva so konkordate sklenili, kakor so sklenjeni z drugimi državami srednje Amerike. Izvolili so tudi več kardinalov itd.

Papeževi vojaki zvavi v Fraskati so imeli pred Veliko nočjo duhovne vaje, in 27. u. m. sveto Obhajilo. Častniki in prostaki so se tako čedno obnašali, da se je ljudstvo veselo zgledovalo nad njimi, vsi enako gorečnost so kazali do Jezusa v nar svetejšem Zakramentu.

Z Neapelna so prišle v Rim 4 poslanstva Francišku II. za Veliko noč srečo vošit: v imenu nekdanjih veljakov, nekdanje vojne, nekdanjih dvornikov in nekdanjih mestjanov neapolitanskih.

Na Napolitanskem je še zmiraj klanje, streljanje in morjenje bratov med seboj. „Armonia“ pravi, da se govori o nekaki spremembi francoske politike zastran Laškega. Pobijanja na spodnjem Laškem in piemonska nezmožnost, zadušiti braganstvo (bojevavstvo za Franciška II.) so neki francosko vlado nakajfale, torinski vladi razodeti, da je vendar že čas, končati te mesarjenja. Vediti hočejo, da v obravnavi z Avstrijo zastran poljske reči je le-tá vsem lepim francoskim obljubam nasproti stavila nesrečni stan v Italii, ki je rojena in vladana pod francosko brambo in varstvom. Hoče se vediti, da gr. Rechberg je skor da malo poredno rekel Metternich-u, naj tuilerijsko vladbo opomni, da je čudno, zakaj ima Napoleon III. toliko sočutje za poljske brigante, ko pa vendar obramba Piemonta, ki ima tako malo sočutja za napolitanske brigante. Napoleon III. je čutil žerkost tega modrovanja, in se je razsrdil nad Piemontom, pokaj da se ni skončal napolitanske zadeve tako ali tako? — Štel je Napoleon tudi na to, da poljska zmota ga bo rešila iz mexikanske zaderge, ter bi poklical svojo vojno iz Amerike s pretvezo, da jo mora imeti pripravljeno na vsak primerljej v Evropi. Zdaj je ta pretveza odletela, ko so Francozje Pueblo zmogli, in misli se, da se bo Francija zdaj botala z Juarez-om in ameriškansko reč dokončala.

Piemonska vlada je z ukazom 5. sušca zapovedala, da vsaka cerkvena naredba, ki odzunaj, to je, iz Rima pride, mora imeti kraljevo privoljenje (Exequatur), sicer nima nobene moči, in kdor bi temu nasproti delal, zapade državnim kaznim. Po tem takem bo Viktor Emanuel svoj nos vtikoval v razne dispense zastran zakonskih zadržkov, v razdrtje sklenjenega pa ne še spojnjenega zakona, v obljube redovnikov v novicijatih, v privolitev, če smejo duhovni pastirji za delj kot dva mesca zunaj svojih duhovnij biti, v volitev koadjutorjev s pravico nasledvanja ali brez te pravice itd. Vse sv. Stolu prihranjene pravice se tedaj v „svobodni Italii“ ne morejo brez privoljenja svetne vlade vživati. Katoliška Italija je tedaj v nasprotji nar veči del z vsimi katoliškimi, pa tudi z mnogimi protestantskimi državami, ki so natornemu in cerkvenemu pravu vse bolj pravične, kakor pa Piemont, ki se z lažnjivo svobodo kosati. Dasiravno iz taci djanj sleherni lahko sprevidi, kako predraga reč je svoboda, in pristudljivo vtikanje držav v reči, ki jim mar niso; vendar so sicer nar več vekači za svobodo dosti nesramni, ter le sebi razuzdanosti želé (ne svobode). Cerkev pa bi radi v terdo železje vklepili, tisti gerdi „freimavrarji“, ki jim je „konkordat“ nar zbudljivši tern v peti.

— Minister Pinelli, ki je vse papeške odpise v vladino privoljenje („Placet“) vklepil, preganja zdaj starega duhovna, ki v barovki mašuje, kakor pišejo. Dobri gospod ima iz Rima privoljenje, toda papežev „Breve“ ni dobil ministerskega „Exequatur“. Od tod ta „procedura“. Na zadnje bo mogel še mežnar „Exequatur“ imeti, če bo hotel sakristijo pomesti!

— Despotiska vlada in nesramno tiskarstvo na Laškem strašno delate s cerkvenimi rečmi. Ne le samo veliko manjših cerkev, kapel in molivnic je v posvetne dvorane in zbornice spremenjenih; tudi več nar lepšim cerkvam v Palermi se je enaka dogodila. Velika cerkev sv. Cite, bogata z marmorjem, podobami in spominki, je spremenjena v vojaško bolnišnico. Cerkev Marije D. zmagovavke, po zlogu nar lepši v Palermi, so preverili v kazino. Farna cerkev sv. Jakopa je obsojena, dz bo poderta. Prevracuh in poslanec Ricciardi je za zbor s svojimi prijatli neki praznik odbral veliko cerkev sv. Dominika. O vojaški naberi so v nar lepših in nar bolj obiskovanih cerkvah sredi mesta imeli popisovanje in v prezbiterii so novake ogledovali. Ljudstvo razdraženja z zobni škriplje, ker vidi, kako se njegove svetiša skrunijo. Tudi v Neapeljnu turinska vlada še zmiraj cerkve ogerduje. V mestu Foggia sta zopet dva sa-

mostana v posvetno rabo obrnjenja, poprejšnjo kapucinarsko cerkev pa so bili celo v konjski hlev spremenili, ker se pa vendar jasli niso mogle pripravno vravnati, so jo poslednjič napravili za magazin kanonov in vojskniga orodja. Toda poprej so jo sto in stotero skrunili, celo konjski gnoj so na ondote grobe kopičili. (Na Laškem namreč še pogosto posamezne v cerkvah pokopujejo.)

Diplomatiški shod za vravnavo poljske reči, nasvetvan od Francije, gre neki v šibre. Avstrija je hotla, da naj se shod pečá zgolj samo s poljsko rečjó; Prusija je na ovink odgovorila; Rusija vsaki shod naravnost odbija.

Greški narodni zbor si je izvolil kralja kneza Vilhelma Jurja, družega sina kneza Kristjana Danimarskega. Naslov mu bo Juri I., kralj Helenski. On je luteranske vere, njegovi nasledki imajo biti greške. Kakošno solnce luteranu sije med Greki, ki so katoličana pregnali, se utegne čez kaj časa viditi.

V Bolgarii se je nedavno občina Sistovska sklenila s katoliško Cerkvijo, in od občine Firnovske, kjer je bolgarski vikši škof, se ima skorej ravno to doveršiti.

V Damasku je veliko razdraženje med muslimani in kristjani, in veliko kristjanov je v begu; eniga Armena so ubili. V severni Sirii so bili vedni boji med turki in kristjani, zdaj so na vladno prizadevanje pojenjali.

Lešniki, jabelka in lesnika.

„Mainzer Abendbl.“ je undan spregovoril moška besedo o samosvojnosti (autonomii) srenjski, ter je rekel: „Mi išemo samosvojnosti in na nji zastavljene svobode v imenu kersanske vesti, ki se zavé, da je po postavah sv. vere za vse djanje in nehanje vsegavedočemu in pravičnemu Bogu odgovorna. Te odgovornosti državna oblast ne more ne odpraviti ne zmanjšati, in ker smo sami za-se odgovorni, torej imamo potrebo in pravico, v ozir na deržavo tirjati nar večji proste delavnosti, ki je moč To imenujemo svojo svobodo. Samosvojnosti v srenjski vladi tirjamo v imenu nemškega duha in nemške zgodovine... Radi spoznamo vstavnost (vladanje po vstavi) kakor naši dobi naj primerniši vladavnost, ker ima biti angel varh naše svobode in samosvojnosti; nočemo pa, da bi napredvanje bilo na nji (vstavnosti) zastavljeno, zastaviti ga hočemo sami samosvojno in samodjavno.“ (Sontagsbl.) — De pritlikovec peklenšek tudi na Laškem še ni zmagovine obhajal, dokazuje med drugim velika gorečnost v deljenji pomoči za sv. Očeta, ki so po oropanih okrajinah zastran denarstva v zadregi. Sama „Armonia“, kakor oznanuje njen velikonočni list, je dozda odpravila v Rim že: milijon osem in sedemdeset tisoč pet sto in tri lire, ne prištevaši družih darov, ki niso v denarji in so velike cene. — G. Calcutt, ud angleške zbornice (parlament), se je vernil v katoliško Cerkev. — Dva katoliška vladarja, avstrijski cesar in parski kralj, še vsako leto opravljata pobožno šego velikega tedna, umivanje nog dvanajsterim starim ubogim, kateri se potem bratovsko pogostujejo in veselo obdarujejo. — V dedini Narez-u na Francoskem je undan umerla 104letna mamka Lojza Abrik. Poslednjo uro je še drugim v skerb priporočevala svojo — 85 let stare hčerko. — Kakošna pošast je severno trinoštvo, kaze zlasti preganjanje in zatiranje katoliške vere v unih krajih. Ko je bila uboga Polonija I. 1793 razdeljena, se je bila rusovska vlada zavezala, da bo v poljskih okrajinah pravice in premoženje katoliške Cerkve ohranila. Vendar že čez tri leta po strašnem zatiranju in samosilstvu je bila katoliška greška Cerkev zgubila 9300 fará, 150 samostanov in do 8 milijonov vernikov. Krog štiridesetega leta je bilo pa razglašeno, da greška katoliška Cerkev je ondi zginila in zopet je bilo dva milijona vernikov odterganih rimske Cerkvi. Zveste katoliške duhovne so ti tigri s silo od čed odtergovali, v rusovske samostane zapirali, kjer so mogli

derva sekati, vodo nositi, za hlapce služiti. Z vstanovanjem vojakov in pregnanstvom so pa vernike k odpadu sili. Ko so po takem potu trinogi zaterli greško zedinjeno Cerkev v rusovsko-poljskih okrajinah, so se obrnili tudi proti latinskemu obredu. Neštevilne samostane so zaperli, vse cerkveno premoženje poropali, nar lepši cerkve obrnili v rusovsko božjo službo, nove katoliške cerkve le na nezmerno stroške dopustili zidati. V pravem poljskem kraljestvu rusovska vlada ni mogla tolike sile delati; poiskala pa je vsih lisičjih potov, da bi tudi tukaj svoj namen dosegla. Res ni čuda, da so ubogi Poljaki siti teh neznanjskih trinogov; toda namesto kervavega punta, kateri je že toliko poljske kervi požerl, naj bi bili rajši storili, kakor Izraelci v sužnosti, k Gospodu klicali, vsa Polonija naj bi se bila zapisala v bratovščino ss. Cirila in Metoda, naj bi se pokorili za svoje grehe, zlasti njih grajsaki, ako je kaj tega res, kar jim neki Anglež očita: in rešil bi jih Gospod, kakor nekdanj Izraelce. — V Gergy je umrl Janez Menand, 101letin možic; v Oran-u neka 120letna ženica. — Angleška kraljica bo skorej na svitlo dala bukve: „Premišljevanje o smrti in večnosti“, ki jih je sama spisala. — Minister Farini, ki je nabernavsljani in nakradeni novi Italiji tolike službe skazoval, njenega žalostnega obličja ne bo dolgo gledal, zdravniški svet mu je že odpovedal, in čutiti je, da mora še mlad biti. Vlada mu je 8.000 lir pokojnine določila. „Armonia“ jo pa pika, rekoč: „Vsi časniki pravijo, da 8.000 lir ni dosti. Kaj bo osem tisoč lir njemu, ki vam je dal vojvodijo Modeno, vojvodijo Parma, in Bolonjo? Kaj je osem tisoč lir njemu, ki je dobil od Napoleona III. privoljenje napasti Marke in Umbrijo? Kaj če osem tisoč lir njemu, ki je pospešil 1845 rovarstvo v Rimini in je pisal manifest (razklic) rovarjem? Kaj je osem tisoč lir njemu, ki je vzdržal rovarstvo s svojimi pravljicami, s svojimi pismi, s svojimi razklici?“ — Tako tedaj vse na svetu le hitro mine, — in s kakošno butaro, s kakošno vestjo, s kakošnim srcem bo ta mož šel v večnost, ki je tako goreče pomagal repariti in derpajsati za „edino Italijo?“ — Edina gotova reč v poljskih homatijah je ta, meni neki francoski dopisnik, da Rusija in Prusija ste in ravnate v dopolni edinosti, druge pa niso v ničimur edine, razun v čenčanji, — vendar pa moram izločiti Avstrijo, ktera je vkljub svojemu težavnemu stanu Poljcem, ne Pomoči, vendar pa velike službe storila, ker na sto in sto jih je otela smrti ali pa pregnanstva v Sibirijo, ker jim je pot v svoje države odprto pustila. Avstrija menda išče za Rusu podložne Poljake verske prostosti, kakoršno imajo uni, ki so Prusii in Avstrii podverženi. — Na železnici od Bortaluzije (Bordeaux) v Cetto je mlad popotnik 27. u. m. ubogi vdovi, ki ji je bil ves denar pošel, in je imela sedem otrok seboj, podal listič za 1000 lir in vsakemu otročiču še druge po 100 frankov, potem se je natihoma umaknil vsaki hvali, in niso vedili, kdo in kaj da je. — Na vsem Prusovskem je skorej polovica katoličanov, vendar so 103 protestantske gimnazije, katoliških pa samo 39; izmed 62 realk je 43 evangeliških, 10 obojnih, 6 nedoločnih in le ena sama katoliška. — Pri Jopi ali Jaffi v sveti zemlji so o nekem hudem viharji trije frančiškani utožili; na nekem čolnu so se peljali v parobrod „Italia“, vihar je čoln prevrnil in vse tri s turškim dečkom vred je morje pogoltnilo. Njih imena so: O. Viktor in brata Karol in Evstahij.

Pirhi za Veliko noč.

Kratek zapopadek

prvega tedna višjih duhovnih vaj k dosegi
krišanske popolnosti.

Venec čistega serca.

Vod. Sedem cvetlic sim poskusil nabrati.
V čistosti venec jih splesti lepó:

'z čiste ljubezni v darilo podati.
Da se razcvetajo v sveto nebó;
Krasne cvetlice, vé lilije bele,
Venčajte čiste device vesele!

Predrek. „Zveličani so čistega serca, Boga bodo gledali.“

1.

Perva cvetlica se tistim razcvetá,
Kteri brez smertnega greha živé;
Vender 'z ljubezni do gresnega sveta
Malim odpirajo radi sercé:
Kdor ne boji se pa male spotike,
Kmalo zabredel bo v grehe velike.

2.

Drugi cvetlici pa roko podajo,
Ki se nekterih pregreskov bojé;
Vender pa druge za ljubo imajo,
Jih zagovarjajo in lepóté;
Dobickarije, obleke slabosti
Imenujejo clo čedne kreposti.

3.

Tretjo cvetlico so si osvojili,
Kteri ljubiti Boga hrepené;
Vender bi radi tud' sebe ljubili,
In malopridne nagone svoje.
Tacih sercé razdeljeno na dvoje
Bode zapustil pa Jezus oboje.

4.

Ino četerto cvetlico objame,
Kteri z navade po malem gresi;
Berz pa na Jezusa klicati jame,
Ino k Mariji skesan priboži.
Srajca železna navada clovska,
Pa se močnejši je milost nebeska.

5.

Peto cvetlico si v sercé vsadijo,
Kteri Bogu le dopasti žele;
Res da v naglici kdaj še gresijo,
Precej pa točijo grenke solzé;
Take solzé se na tla ne rosijo,
Angelci z njimi v nebesa hitijo.

6.

Sesta cvetlica pa cvetje poganja
V sercu, ki Božje ljubezni gori,
In objokuje brez vsega nehanja
Skaze naj manjši vse, dokler živi.
Solze ljubezni ko zvezdice zale,
Bodo se v kroni nebes lesketale.

7.

Sedma cvetlica je lilija bela
V venec deviškega serca cveti,
Z njim je ovenčana duša vesela,
Ktera vseh madežev prosta živi;
Jezus nje Zenin pa svatbo obhaja,
Čistosti venec nevesti podaja.

Sklep.

Glejte, kak lepe nebeske cvetlice
V sercih devic in mladenčev cvetó!
Venčati Jezusu zveste dušice,
Angelci čistosti venec pletó.
Toraj ko limbarji beli cvetite,
Jezusu v sveti ljubezni služite!

Zapopadek

drugega tedna višjih duhovnih vaj.

Od krotjenja hudih nagonov in slabih nagnjenj.

Venec zatajevanja samiga sebe.

Predrek. „Kdor hoče za menoj priti, naj zataji sam sebe.“

Kdor se pelja dereči vod' nasproti,
Ne smé nikdar prenehati z veslanjem;
Tako nikdar ne neha z zatajvanjem.
Kdor zmage se čez poželjivost loti,
Pravilo to v vsi jasnosti gorkoti

Sprejeli smo s preserčnim radovanjem
V nebeskem listu, ki ga z oznan'vanjem
Sam Jezus po vsem svetu krog napoti.
Brez néhanja tedaj nasprot veslamjo
Dereči vodi hud'ga poželenja.
Ki skuša vsacega do konc življenja.
Neprenéhoma z zderinostjo ga berzdajmo,
Kroté pohlepnost gerla, oči in mesá,
Kroté vso strast in slast duha, telesa!

Tretji teden

višjih duhovnih vaj k dosegi prave pobožnosti
in popolnosti.

Predrök. „Boga ljubiti čez vse zavolj njega samega, in bližnjega zavolj Boga kakor sebe.“

Dvanajst stopin popolne ljubezni do Boga.

Vvod. Presrečna je duša, ki ljubi Boga
Iz pameti vse, vse moči in serca!
Kdor hoče k keršanski popolnosti priti.
Pa mora od stopnje do stopnje hoditi:
Zató čem podati vam dvanajst stopin,
Na poti nebeski v ljubezni spomin.

1.

Na prvi stopinji popolnosti so,
Ki Jezusa zvesto ljubiti začno;
Bogú so za sedež serce obljubili,
Se grešnega sveta ločiti sklenili:
Če kdaj iz človeške slabosti greše,
Ze milo pretakajo grenke solzé.

2.

Na drugo stopinjo je stopil kristjan,
Ki z celega serca Gospodu je vdan.
Le enega duša ima Gospodarja,
Na Njega le misli, se Znjim pogovarja.
Za Jezusa serce gori in živi.
Ker v njemu prostora za drugega ni.

3.

Na tretji stopinji ljubezni stoji,
Kateri se čisto Bogú izroči;
Sebičnost in voljo svojó premaguje,
Kroták in ponižen se rad zatajuje.
Od Jezusa samo voditi se da,
Ne pa od sveta, poželenja, mesa.

4.

Četerti stopinji prištevajo se,
Kateri Bogú le dopasti želé.
Néhanje in djanje, vse misli, želje,
Nadloge življenja in serca veselje
Darujejo ljubimu Jezusu v čast,
Ker vedno skerbijo le Njemu dopast.

5.

Na peti stopinji ljubezni stoji,
Ki kaj za Boga preterpeti želi.
Srebró in zlató se le v ognju poskuša,
V terpljenju in križih pa čisti se duša.
Kdor Jezusa ljubi vse voljno terpi,
In Znjim rad na britkemu križu visi.

6.

Na šesti stopinji ljubezni stojé,
Kateri po Bogu zdihujejo le.
Da skoraj bi z Jezusom združeni bili,
Ga gledali, vživali, večno ljubili.
Za Jezusa vnete so serca, želje,
Njih duša za Njega ljubezni goré.

7.

Na sedmi stopinji ljubezni so pa,
Ki ljubijo z zvestega serca Boga;
Če ravno se Jezus pred njimi zakriva,
In duša solzé zapušénja preliva:
Ter nima tolažbe nobene sercé;
Z ljubezni do Jezusa voljno terpé.

8.

Do osme stopinje ljubezni dospé,
Ki poterpežljivo vse križe terpé;
Britkejši ko sklijo jih rane boleče,
Tem več je njih serce ljubezni goreče:
Ne plaš'jo se rév, ne nadlóg in težáv,
Le v Jezusa kličejo v sili skušnjav.

9.

Deveto stopinjo doseže kristjan
Popolnoma Božje ljubezni navdan:
Ki zmirej Bogá pričujočega vživa,
In v sredi njegovega serca prebiva;
Za Jezusam le se obrača okó,
In željno ozira se v sveto nebó.

10.

Deseto stopinjo nastopili so,
Kateri naj boljši reči izberó:
Kar Jezusu naj bolj dopade, storijo,
Ki vedno le bolj Ga ljubiti želijo.
In Jezus podpira goreče želje,
In z ognjem ljubezni ogreva sercé.

11.

Enajsti stopinji so tisti prištet',
Kateri želijo za Jezusa vmret';
Le več in še več hrepenijo terpeti,
In z Jezusam zmirej na križu viseti.
Kelh mire je zanje naj ljubši studenc,
Naj veči lepota pa marterstva venci.

12.

Dvanajsto stopinjo doseže sercé,
Ki z Bogam popolnoma združeno gré.
Odmerlo je svetu, odmerlo je sebi,
Živi ino merje, o Jezus, le Tebi!
Za Tebe, o Jezus! ljubezni gori,
Na vekomej Tebe ljubiti želi!

Sklep.

Kristjani! hranite teh dvanajst stopinj,
Z ljubezni vam danih v ljubezni spomin!
Le serčno od stopnje do stopnje hodite,
In Jezusa z celega serca ljubite.
Sej spolni postavo ljubezen le vso,
In pelje naravnost človeka v nebo.

J. Virk.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Ker je g. Matija Šmid, dekan in fajmošter v Idrii, 28. u. m. umrl, je duhovnika Idrija 30. u. m. razpisana. Gosp. Mih. Gogala ne gre v Harije, ampak ostane v Idrii in je postavljen namestovavec ondodne mestne fare.

Včeraj se je v nunškem parlatorii pričela razstava mnogoterih in prelepih cerkvenih opráv, ki jih je bratovšina sv. R. Telesa napravila za ubožne cerkve. Bratovšina naznani priserčno zahvalo dvema desnicama, ki ne veste levici, kaj ste storili. Eni se pravi: „Omnia ad majorem Dei, gloriam animarumque salutem;“ — od druge je znana le sama številka s tremi ciframi. Bog poverni!

Dobrotni darovi.

Za afrik. misijon: S Škocijana 6 gold.; neka dobrotnica 10 gold.; g. A. N. 2 gld. — Za nekaj iz dveh krajev založništva danih „Danicnih“ listov 1 gold. — Z Dobovca 5 gold.

Pogovori z gg. dopisovalci.

Vč. g. L. D. v Šm.: Zastran poslan. denara nam je pozneje dospelo pisemce in pojasnilo. — O. M.: Lepa hvala! — G. A. V.: Bomo skusili vstreči. — G. Šr.: Bukev, ki jih želite, nismo mogli več dobiti. — G. L.: Vaše misli bomo na zadevnem mestu razodeli in se posvetvali. —